

תורה שבכתב

הפצת ועידוד לימוד התורה הקדושה עם פירוש רש"י

יו"ל לזיכוי רבבות אלפי ישראל ע"י קרן תר"ג לטובת נשמת הרבני הנגיד הנכבד הר"ח ר' אריה (לייבל) ברה"ח ר' יונה רובין ז"ל

אלול תשפ"ה | גיליון פ"ו (שנה ב')

פרשת כי תבוא

שבת של תורה פנינים מאירים

לשולחן השבת

לטב עבד!

בפרשת השבוע אנו לומדים על המצוה להקים אבנים בירדן, ולאחר מכן בהר עיבל, כאמור (דברים כז, ד-ו) וְהָיָה בְּעֶבְרָתְכֶם אֶת הַיַּרְדֵּן תִּקְיְמוּ אֶת הָאֲבָנִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מִצְוָה אֶתְכֶם הַיּוֹם בְּהָר עֵיבֶל וְשָׂדֶה אוֹתָם בְּשִׂיד, וּבְנִיתָ שָׁם מִזְבֵּחַ וּגְוִי, וְזָבַחְתָּ שְׁלָמִים וְאֶכְלֶתָ שָׁם וְשִׁמַּחְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ.

פלא נשגב יש כאן! הרי בפרשתנו אנו לומדים שבני ישראל הצטוו לתת את הברכות על הר גריזים, ואת הקללות על הר עיבל, ואם כן, כאשר הצטוו לשמוח לפני ה' בהקרבת קרבנות שלמים, לכאורה היה מתאים יותר לשמוח על הר גריזים – הר הברכה, אך מה העניין לשמוח ולהקריב שלמים דווקא על הר עיבל – שעליו ניתנו הקללות?

מסביר הגאון הגדול רבי משה פיינשטיין זצ"ל, בספרו 'קול רם': טמון כאן יסוד עיקרי וחשוב באמונה. גם כאשר הקב"ה מביא חלילה על אדם מצב הנראה כקללה ואסון, הרי למעשה יש כאן טובה גדולה, שהרי 'כל מאי דעבדי רחמנא – לטב עבדי'. וכמו שנאמר (דברים ח, ה) 'כֹּאשֶׁר יִסֹּר אִישׁ אֶת בְּנוֹ ה' אֱלֹקֶיךָ מֵיִסְרֶךָ'. גם אם הדבר מכאיב מאוד, מאמינים אנו שיש כאן טובה גדולה, עד כדי כך שהאדם צריך לשמוח ולהודות לה' על כך.

כביטוי לכך, ציוה ה' להקריב זבחי שלמים ולשמוח לפני ה', דווקא על הר עיבל, ההר בו ניתנו הקללות, כדי לבטא ולהדגיש שאפילו הקללות שבתורה הן לטובתנו, והרי הן בהחלט סיבה לשמחה ולהקריב קרבנות שלמים!

שנים מקרא ואחד תרגום

רש"י כותב (כו, ב) ששלשה מיני אבנים היו, שנים עשר בירדן, וכנגדן בגלגל, וכנגדן בהר עיבל. חידוש גדול ונפלא כותב על כך הגה"ק בעל חתם סופר ז"ע בספרו 'תורת משה':

ממשמעות הענין נראה, שבשתי הפעמים הראשונות, על האבנים בירדן ובגלגל, כתבו רק 'מקרא', ובפעם השלישית, בהר עיבל כתבו 'תרגום' בשבעים לשון, וכנגד זה תיקנו חכמים חיוב של 'שנים מקרא ואחד תרגום'.

הטעם שאת המקרא כתבו פעמיים ואת התרגום רק פעם אחת, כותב חתם סופר, כדי שלא להשוות את התרגום עם המקרא. כי במקרא יש מעלה שאין בתרגום, שהרי לשון המקרא כולל בתוכו ברמז כל דרשות חז"ל, וכל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש, וכל סודות התורה, הכל כלול בתוך התורה שבכתב. מה שאין כן התרגום, שהוא מכיל רק את פשט התורה, ואין בו כל הסודות והרמזים הכלולים במקרא בלשון הקודש, לכן המקרא כפול מהתרגום!

אוצר התורה

הפרישה

וְעִנִּיתָ וְאָמַרְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ (כו, ה)

במצות הביכורים העלו לצד הקדושה את כל חלק הבריאה, דומם צומח חי ומדבר. הסלים של כסף וזהב – דומם. הפירות – צומח. הגוללות על הסלים – חי. וכדי להשלים את החלק של מדבר, היה האדם צריך לקרוא את מקרא הביכורים.

(הגה"ק רבי מאיר שפירא זי"ע)

הַיּוֹם הַזֶּה ה' אֱלֹהֶיךָ מִצְוָה לַעֲשׂוֹת אֶת הַחֻקִּים הָאֵלֶּה וּגְוִי (כו, טז)

אל תקבל עליך קבלות גדולות, אלא 'הַיּוֹם הַזֶּה ה' אֱלֹהֶיךָ מִצְוָה לַעֲשׂוֹת אֶת הַחֻקִּים הָאֵלֶּה' – תקבל על עצמך לעשות את החוקים היום הזה בלבד, ומחר תקבל על עצמך עוד יום אחד, וכן תמדי. ובדרך זו תצליח – 'וְשִׁמַּחְתָּ וְעִשִּׂיתָ אוֹתָם בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ'. (הגה"ק בעל שפע חיים מצאנו זי"ע)

תחת אשר לא עבדת את ה' אֱלֹהֶיךָ בְּשִׁמְחָה וּבְטוֹב לֵב מִרְבִּי כָל (כז, מז)

מִרְבִּי כָל – פירוש, שהשמחה והתענוג בעבודת ה', תהיה גדולה אצלך יותר מכל תענוג שבעולם ומכל זהב ופז רב ואבנים טובות ומרגליות.

(רבינו האר"י הקדוש זי"ע)

שערי תורה קבט מסכם ומבוא

לפרשת השבוע

בראשיתה, עוסקת פרשתנו בדיני ביכורים ומעשרות. לאחמ"כ, רוב הפרשה עוסקת בברכות וקללות בהר גריזים והר עיבל, ובדברי הברית שנכתרה עם בני ישראל לשמור את המצוות, כאשר משה רבינו מרחיב בברכות רבות שיבואו כשישמעו בקול ה', ומנגד, 98 קללות אם יתנהגו להיפך.

ביכורים – ביעור מעשרות • וידוי מעשר • מעשר עני • חשיבות בני ישראל • הקמת אבנים • הר גריזים והר עיבל • כריתת ברית בברכות וקללות • הניסים ביציאת מצרים ובמדבר.

מה בפרשה:

נושאי הפרשה:

א. ביכורים

המחזיק בראשית פרדס בו גדל אחד מפירות שבעת-המינים, עליו להפריש את הפרי הראשון הצומח בפרדס, להניחו בתוך סל, ולהביאו לבית המקדש. שם הוא עורך עמו 'תנופה', מניח אותו לפני המזבח, ואומר את סדר 'מקרא ביכורים', להכיר טובה לה' ולהזכיר חסדיו.

ב. ביעור

בשנה השלישית לאחר השמיטה, יש להפריש מעשר-עני בנוסף על מעשר-ראשון. בערב פסח של השנה הרביעית, עם סיום הפרשת המעשרות של השנה השלישית, יש להוציא מהבית את כל המעשרות שטרם נמסרו ליעדם, ולומר אז 'וידוי מעשר' – בו האיש מפרט לפני ה' את כל המצוות שהוא קיים כהלכה במעשרות, ומבקש שבזכות זה יברך ה' את עמו ואת האדמה.

ג. מצוות

בפרשתנו מוזר משה רבינו את בני ישראל לקיים מצוות בתחושת התחדשות כאילו היום קיבלו אותן. ומזכיר שבזכות שהם בחרו בה' והתפארו בו לקיים מצוותיו, ה' בחר ומתפאר בהם להיות מעל כל הגוים.

ד. אבנים

ביום בו נכנסו ישראל לארץ, הצטוו להקים 12 אבנים בירדן, וכן בהר-עיבל ובגלגל, ולכתוב עליהן את התורה. בהר עיבל הקריבו על האבנים עולות ושלמים לפני כתיבת התורה עליהן.

ה. הררים

בכניסת ישראל לארץ, עליהם ללכת לעבר

ז. ניסים

לסיום, מזכיר משה את כל מה שעבר עליהם מאז הניסים ביציאת מצרים, והניסים במדבר ובכיבוש ארץ סיחון ועוג.

מבט על פרשת ניצבים הבע"ט:

מה בפרשה: כל הכתוב בפרשת ניצבים, וכן בפרשיות הבאות עד סוף חומש דברים, אמר משה ביום פטירתו. הוא כינס את ישראל לברית בינם לבין ה' לשמור את המצוות, ואף הודיע להם שבסוף הגלות ישובו בתשובה ואז יקבץ ה' אותם מהגלות ויחזירם לארצם.

נושאי הפרשה: כריתת ברית לשמירת התורה • עונש למי שאינו מקבל הברית • פיוס לישראל אחרי התוכחה • חזרה בתשובה • קיבוץ גלויות • קרוב אליך הדבר • בחירה בין טוב לרע • עדות השמים והארץ על ההתראה.

חיים של תורה קעלת וחשיבות

לימוד חומש ורש"י

7-8 פעמים כל הפרשה!

"הגה"ק מהר"צ דושינסקיא זי"ע העיד על עצמו, שבכל שבוע הוא חוזר על הפרשה עם פירוש רש"י כשבע או שמונה פעמים! כי בכל יום למד חומש ורש"י לפני הבחורים, והיה מכין את עצמו ללימוד הזה, וכן בחנוכה ורש"י את כל הבחורים ואז חזר פעם נוספת, ומלבד זאת למד עוד כמה פעמים חומש ורש"י בערב שבת קודש ובשבת קודש."

(ספר גשמי ברכה)

נישא השבוע:

הודאה לה'

ובאת אל הכהן אשר יהיה בימים ההם ואמרת אליו הגדתי היום לה' אלקיך (דברים כו, א) ואמרת אליו - שאינך כפוי טובה (רש"י).

מדברי רש"י אלו בוקעת הקריאה אל כל יהודי: "שאינך כפוי טובה!", פקח עיניך והתבונן בחסדים המרובים לאין מספר שבורא עולם מרעיף עליך בכל רגע ורגע, ואל תפסיק להודות ולבטא בפיוך דברי הודאה והכרת הטוב לבורא עולם. שרשרת העובדות והסיפורים דלהלן, יסייעו לנו ללכת בדרכם של גדולי הדורות, ולעורר את הלב בהתבוננות בחסדי ה' ולהכיר בטובותיו המרובים.

אוויר ההודאה

אחד מנכדיו של הגה"צ רבי אביגדור מילר זצ"ל הגיע פעם לבקר בבית זקנו. עם כניסתו אל הבית הוכה בתדהמה. זקנו, רבי אביגדור, בן התשעים שנה, ניצב מול קערת מים שהוצבה על השלחן, והוא מכניס את ראשו לקערת מים לכמה שניות, מוציא את הראש ושואף אוויר, ושוב משקיע את ראשו בקערת המים, וחוזר חלילה.

סבא' - נבהל הנכד - 'מה אירע לך?'

רבי אביגדור חיך אליו חיוך רחב והרגיע אותו: 'פשוט מאד. בימים האחרונים מתלוננים כולם על זיהום האוויר שיש בעיר, ועד כמה האוויר אינו בריא ואינו טוב לנשימה, אך אני הרגשתי כי חייבים להכיר טובה להקב"ה גם על האוויר, ורציתי לחוש עד כמה הוא טוב וחיוני, לכן הכנסתי את ראשי למים שוב ושוב, כך חשתי כמה קשה ובלתי אפשרי לחיות בלי אוויר, וכמה חיוני עבורנו לנשום ולמלא ריאותינו אוויר. כשהוצאתי את ראשי מהקערה שאפתי אוויר מחייה נפשות, ואז התמלא ליבי בשבח ובהודיה לבורא עולם על האוויר הנפלא שנתן לנו בעולמנו!'

מקל ההודאה

רבה של ירושלים, הגה"צ רבי שלום משאש זצ"ל, הוזמן פעם לעת זקנותו למסור שיעור באחד מכוללי האברכים שבירושלים. משסיים את שיעורו ירד עם מקלו במדרגות בית המדרש, כאשר לפתע נשמט המקל מידו, והמקל התגלגל עד לסוף המדרגות. האברכים שליוו אותו מיהרו לרדת את המדרגות על מנת להשיב את המקל לרב, אך הוא הרגיעם ואמר: 'אין לי כלל צורך במקל'. ואכן ירד הרב בכוחות עצמו את המדרגות ללא המקל.

שאלוהו האברכים המופתעים: 'ילמדנו רבינו, אם כן מקל למה לכם?' השיב להם הרב: לפני כעשר שנים עברתי ניתוח מסובך

לב לדעת

הכרת והבנת מושג בתורה

אבנים שלמות

בפרשת השבוע הצטוו ישראל על הקמת המזבח בהר עיבל (דברים כו, א-ה): ובנית שם מזבח לה' אלקיך מזבח אבנים לא תניף עליהם ברזל, אבנים שלמות תבנה את מזבח ה' אלקיך. נאמרו כאן שתי מצוות: א. שהאבנים תהיינה שלמות.

ב. שברזל לא יגע כלל באבנים, אפילו אם אינו פוגם אותן. גם בפרשת יתרו הצטוו ישראל על כלל המזבחות בשתי מצוות אלו (שמות כ, כב) ואם מזבח אבנים תעשה לי לא תבנה אותן גזית כי תרבה תנפת עליה ותחללה. הרמב"ם בהלכות בית הבחירה (פ"א הל' יד-טו) מסביר שהמשמעות של 'אבנים שלמות' היא, שהאבנים תהיינה שלמות כפי בריאתן, לא שבורות ולא פגומות כלל, ומהיכן היו מביאים אבני מזבח שלא נפגמו משעת בריאת העולם? היו חופרים בקרקע עד שמגיעים למקום הניכר שאינו מקום עבודה, ומוציאים ממנו האבנים, או מן הים הגדול.

עניינים לראות

הבנת מילה אחת בתורה

דלקת

כשרופא מבשר לפצינט שהוא לוקה ב'דלקת' ועליו ליטול אנטיביוטיקה, הוא מבין שבגופו התפתח זיהום כתוצאה מחיידקים ושאר גופים זרים ובלתי רצויים. שכן המילה 'דלקת' משמשת בימינו שם כללי לשורה ארוכה של מחלות וזיהומים.

אולם בפרשת השבוע מפרש רש"י על הכתוב (דברים כח, כב) יִכָּה ה' בַּשָּׁחַת וּבַשְּׁחַת וּבַדְלָקָה: 'בקדחת - לשון כי אש קדחה באפי (דברים לב, כב) והיא אש של חולים מלוי"ד בלע"ז (פיעבערהימצע) שהיא חמה מאד. ובדלקת - חמה יותר מקדחת, ומיני חלאים הם'.

למדנו כאן ברש"י ש'דלקת' אינו שם כללי לכל סוג של זיהום, אלא מדובר במחלה מסוימת הנקראת בשם 'דלקת', על שם שגוף האדם החולה בוער כמו דלקת אש.

ואנשים לשמוע

בל"י רש"י הק' בדקדוק הראשון

והתמכרתם או ונמכרתם?

'פשוט התמכרתי' לשתייה מתוקה, ולא היה קל להיגמל מכך, אבל ברוך ה', זכיתי להיגמל מההתמכרות, ואני שותה היום רק מים צלולים ובהירים...' - סיפר ר' אליהו לחברו ר' פתחיה שהתיישב לצדו בשמחת החתונה.

'התמכרות' - מילה אחת שמסבכת את חייהם של אנשים רבים ברחבי העולם, כשהמשמעות היא מצב בו האדם כמו ידיו, מכר ושיעבד את עצמו לריגוש מסוים שישלוט עליו וישלול את חירותו, כמו אדם שמכר את עצמו להיות עבד לאדון.

אך יש לשים לב, שאת המילה הזאת אנו מוצאים בפרשת השבוע בפסוק (דברים כח, סח) וְהִתְמַכְרְתֶּם שָׁם לְאֵיִקָּיָה לְעִבְדִּים וּלְשִׁפְחוֹת וְאֵין קָנָה, ורש"י מפרש: 'והתמכרתם בלע"ז איפורונדרי"ץ וו"ש [פירוש: אתם תבקשו ותרצו להיות נמכרים] ולא יתכן לפרש והתמכרתם לשון ונמכרתם על ידי מוכרים אחרים, מפני שנאמר אחרי ו אין קונה'.

רש"י כאן מבדיל בין פירוש המילה 'ונמכרתם' שפירושו: תימכרו בפועל ממש [כמו הפסוק (ישעיהו ג, א) הן בעֲנוֹתֵיכֶם נִמְכְּרֶתֶם], ובין המילה 'והתמכרתם' שפירושו: תציעו את עצמכם למכירה, כך שהמילה 'והתמכרות' אינה בהכרח תיאור לאדם שכבר מכור לריגוש מסוים, אלא אדם הרוצה להיות מכור...

בכיתת ההודאה

באחת השנים, במוצאי שבת סליחות, נשמע קולו של רבינו החפץ חיים זצ"ל מוכיח את עצמו בתוכחת מוסר, בקול בכי: 'ישראל מאיר! האם הנך מכיר טובה וחסד להשי"ת על שחנך דעה ובינה לחבר את הספר חפץ חיים? האם הנך מכיר לו טובה על זה שהעולם לומד בספרך? הנך מחזיק לו טובה על שהעולם מכבד אותך וקורא לך על שם חיבורך חפץ חיים? הרי אפילו הכלב מכיר את בעליו ומכיר להם טובה (הוריות יג, א), ואין אפשר שאדם לא יכיר טובה לבורא עולם על חסדיו?!

חבמת התורה

אמרות חכמה ופניני שפר מגדולי הדורות על פרשת השבוע

מי הוא 'בהמה'?

בעֲרַתִּי הַקֹּדֶשׁ מִן הַבֵּית (דברים כו, יג)

כותב הרב החיד"א זצ"ל בספרו דבש לפי (מערכת ב', ערך בהמה): מבואר בגמרא (חולין ה, ב) שהאדם החוטא נקרא 'בהמה', ונראה לתת הסבר לכך בדרך הלצה, על פי מה שראיתי בספר כתב-יד ישן, מעשה בחכם אחר שהיה לו בביתו את ספר הוזהר הקדוש, ועמד ומכרו לאיש אחר. בלילה ראה בחלומו שמצערם אותו וקוראים לו 'בהמה'. ביום סיפר את החלום לתלמיד חכם אחד, והלה הסביר לו, שחלום זה הוא תוכחת מוסר על כך שהוציא מביתו את הספר הקדוש, ורמזו לו בכינוי 'בהמה' שהוא ראשי תיבות ב'עֲרַתִּי הַקֹּדֶשׁ מִן הַבֵּית. לכן - מסיים החיד"א - נקרא כל חוטא בשם 'בהמה', כי הוא מבער ומוציא את הקדושה מתוכו...

לצורך פרנסה

תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה (דברים כח, מז) אברך שפרנסתו היתה דחוקה מאד, הגיע אל כ"ק האדמו"ר

מצות השיגעון...

והיית משגע (דברים כח, לד)

באחת מדרשותיו החוצבות, דרש הגה"צ רבי משה מרדכי שוליצנר זצ"ל (בעקבי הצאן, עמוד סג): אצלנו בשכונת 'זכרון מאיר', היה יהודי אחד שהכרתי אותו, ר' שלמה כהן ז"ל, הוא היה בעל-קורא, ופעם בשבת פרשת כי תבוא אחרי שהוא קרא את הפרשה הוא אמר בדרך צחות: בפסוקי התוכחה בפרשה יש פסוק 'והיית משוגע', אך משום מה, יש אחוז מסוים באנשות שחי עם טעות כאילו והפסוק והיית משוגע הוא 'מצוות עשה'...

את כל דברי התורה הזאת: כל התורה, 70 פעמים, ביום אחד, על אבנים!?

האריך בספר 'ונצדק קדש' (עמוד שצ"ח) בדברים נפלאים, על פי דברי האלשיך הק' שכתב שאחרי שכל אבן היתה במשקל ארבעים סאה, הרי שכל אבן היתה בגודל של אמה על אמה בגובה שלש אמות (כשיעור מקוה של ארבעים סאה). והנה, על כל אחת מאותן שנים עשר האבנים היו צריכים לכתוב ששה פעמים את כל התורה.

ובכן – כותב שם בספר ונצדק-קדש – שהוא בדק ומצא בצילום מוקטן של ספר תורה, שבהחלט אפשר לכתוב ספר תורה באותיות קטנות וזעירות, עד שכל התורה תכנס 6 פעמים על כל אבן, דהיינו 70 פעמים בשטח של 12 אבנים בגודל שכוה (אם כי עדיין היה כאן נס שהספיקו לכתוב כל זאת במשך כמה שעות ספורות).

רק מניין המצוות!

אולם באבן עזרא כאן הביא בשם 'האבן', שלא כתבו על האבנים את כל התורה, אלא את קיצור מנין תרי"ג המצוות בלבד. ומעיר על כך האבן עזרא: 'ויפה אמר'. כך הביא גם הרד"ק (יהושע ח, לב) בשם רב סעדיה גאון, והרד"ק מסיק אף הוא: 'ויפה אמר, כי לא יתכן שכתבו בהן כל התורה רק הצורך דרך כלל'.

אולם הרלב"ג (יהושע ח, לב) חולק על פירוש זה, שהרי מפורש בפסוק שיש לכתוב את התורה על האבנים 'באר היטב', משמע שכל הנכתב על האבנים היה מבואר היטב באופן שלם, ולא רק רמזים וקיצור של תרי"ג מצוות (אמנם רש"י ביאר 'באר היטב' – בשבועים [לשון]).

קלות וברכות

על כן, מציג הרלב"ג פירוש חדש, שיתכן שעל האבנים כתבו רק את הברכות והקלות שנאמרו בהר גריזים ובהר עיבל (ויצוין, שבספר 'קדמוניות היהודים' ליוסף בן מתתיהו, גם כתב שכתבו על האבנים רק את הברכות והקלות).

על ידי כתיבת שם שד"י

דבר פלא מובא בקובץ כרם שלמה (שנה יג, קונטרס י, עמוד סא) בשם הרמב"ק רבי צבי הירש מרימנוב זי"ע, שכאשר כותבים את השם הקדוש שד"י, הרי שם זה מסוגל להפוך כל כתב בדרך נס שיוכלו לקרוא אותו בכל השבועים [לשון] [ומביא שם מעשה שהרה"ק מבאדריטשוב זי"ע כתב פעם את השם שד"י בתעודת מסע (פספורט), ושר הצבא קרא בתעודה, וכל פעם שקרא בו ראה שהיא כתובה בשפה אחרת], כך אפשר לומר שכתבו רק פעם אחת את התורה, וכתבו גם את השם שד"י, ועל ידי זה היתה התורה נקראת בשבועים לשון, כאשר כל גוי היה קורא אותו לפי לשונו. והדברים נפלאים ונשגבים מהשגתנו.

בפרשת השבוע אנו לומדים (כו, ב-ג) שמשה רבינו וזקני ישראל ציוו את העם לקחת 12 אבנים גדולות, ולכתוב על גביהן את כל התורה כולה, בתרגום לכל שבועים הלשוניות! ואת האבנים יקימו בירדן, וכן בהר עיבל ובגלגל.

המתבונן בפסוקים אלו עומד ומשתומם: האומנם הדבר אפשרי בדרך הטבע לכתוב על כמה אבנים, במשך כמה שעות בלבד, את כל התורה כולה, מבראשית עד וזאת הברכה, שבועים פעמים?! או שמא מדובר היה בנס עצום למעלה מדרך הטבע?

'קצת תימה'

שאלה זו מציג אחד מגדולי הראשונים, רבינו יצחק בן יהודה הלוי, בספרו 'פענח רוא' כשהוא כותב: 'קצת תימה, איך היה כותב כל התורה בשבועים לשון על י"ב אבנים?!'. וכבר העיר עליו בספר פרדס יוסף: 'קצת-תימה על הפענח-רוא שקושיא זו היא אצלו רק 'קצת תימה', ולא 'תימה רבתית'!...

מעשה ניסים

אכן הרמב"ן כותב: 'ומצינו בספר תאג', שהיתה כל התורה כתובה בהן, מבראשית עד לעיני כל ישראל, בתאגיה וזיוניה, ומשם נעתקו התאגין בכל התורה. ויתכן שהיו האבנים גדולות מאד, או שהיה ממעשה הנסים'.

ובאמת, כבר מפורש בגמרא (סוטה לו, א): 'בא וראה כמה נסים נעשו באותו היום, עברו ישראל את הירדן, ובאו להר גריזים ולהר עיבל יתר משמים מיל, ואין כל בריה יכולה לעמוד בפניהם, וכו', ואחר כך הביאו את האבנים וכו', וכתבו עליהם את כל דברי התורה בשבועים לשון וכו'. עכ"ל. ולפי דברי הרמב"ן, צריך לומר שגם כתיבת התורה בשבועים לשון היא אחד מהניסים שנעשו באותו היום.

ספר תנין

אגב, מה שהזכיר הרמב"ן שמצא 'בספר תאג', הכוונה לספר שהיה מפורסם בימי הראשונים, וכעדות הרמב"ן בפתחתו לתורה "ספר הזה ידוע ומצוי אצל כל אדם".

גם ב'מחזור ויטרי', לתלמידו של רש"י, מביא את ספר התנין, והוא כותב בתחילתו: 'הדין ספר תאג', דאסיק עלי הכהן מן שנים עשרה אבנים שהקים יהושע בגלגל, ומסרן לשמואל. ושמואל מסרן לפלטי בן ליש. ופלטי בן ליש מסרן לאחיתופל. ואחיתופל לאחיה השילוני. ואחיה לאליהו. ואליהו לאלישע. ואלישע ליהוידע הכהן. ויהוידע לגביה. וכך עקרו אסקופת בית מקדשא בשני, יהויכין מלך יהודה אשכחיה יחזקאל ואחיה לבלל וכו'.

אבנים גדולות

לגבי התירוץ הראשון של הרמב"ן 'יתכן שהיו האבנים גדולות מאד',

מותר ללכת בשבת בלי נעליים?

בפרשת השבוע נאמר (דברים כח, נו) הִרְבָּה בָּךְ וְהִעֲנָה אִשְׁרָיִךְ לֹא נִסְתָּה כָּךְ רִגְלָהּ הִצַּג עַל הָאָרֶץ מִהֲתַעֲנֵג וּמִרֹפֶּךְ תִּרְעֶה עֵינֶיהָ בְּאִישׁ חִיקָה וּבִכְנֶה וּבְנֶכְתָּה. להלן נראה, שפסוק זה, המופיע בתוך התוכחה, מהווה מקור לפסק הלכה בהלכות שבת!

עינוי שבת

הב"ח בפירושו על הטור בהלכות שבת (או"ח סי' רמ"ב) מחדש, שהיות ונאמר כאן בפסוק 'אִשְׁרָיִךְ לֹא נִסְתָּה כָּךְ רִגְלָהּ הִצַּג עַל הָאָרֶץ מִהֲתַעֲנֵג', מבואר בפסוק שהליכה יחף בלי נעל, היא סתירה לעינוי, ואם כן, חלק מעינוי שבת הוא להיזהר שלא ללכת יחף בשבת. במשנה ברורה (סי' ש"א, סקס"ב) הביא להלכה את דברי הב"ח, וכתב שהוא הדין ביום טוב יש להיזהר משום עינוי יו"ט שלא ללכת יחף.

זכירת השבת

גם הרמ"א כותב בהלכות שבת (סימן ש"א סעיף טז) וז"ל, ולא ילך אדם יחף בשבת

במקום שאין דרך לילך יחף, ולא יצא אדם בשבת כמו שהוא יוצא בחול בלתי דבר אחר שיזכור על ידו שהוא שבת ולא יבא לחללו, עכ"ל.

הרי כאן טעם חדש מדוע אין ללכת יחף בשבת, כי בכך יזכור שהיום שבת ולא יבא לחללו, והכוונה על אדם שכל השבוע הולך יחף, שכאשר בשבת ילך עם נעליים, יזכור שהיום שבת.

גם בחול

אמנם יש לציין מה שכתב הרמ"א (או"ח סי' ב, ו) שאין ללכת יחף אפילו בימות החול, אך כתב שם המש"ב (סקי"ד) בשם אליה רבה, שבמקום שנהגו ללכת יחף, אין איסור בדבר.

גם בימות החול אין ללכת יחף, וז"ל במקום שנהגו כן. אך גם מי שהולך יחף בימות החול, יש ענין שבשבת לא ילך יחף, משום עינוי שבת, וגם כדי שיזכור שהיום שבת.

הלכה למעשה

התורה וההפטרה ביאור שייכות ההפטרה לפרשת השבוע

הנחמה השישית: 'קומי אורי'

ירעיפו על ישראל מתנות לרוב, בקר וצאן, כסף וזהב, ועצי ברזל לבנין המקדש, ושערי ירושלים יהיו פתוחים יומם ולילה עבור הגוים שיביאו מתנות לישראל. הגוים אף ישרתו את ישראל ויבנו את חומות ירושלים, ואילו הגוים שלא ייכנעו לישראל כולם יאבדו.

בזמן הגאולה לא ישמע עוד שוד ושבר בגבולות ישראל, רק קול תהילה וישועה, וגם הקטן שבישראל יתרבה ויהיה לאלף, והצעיר יהפוך לגוי עצום.

בשבת זו, אנו מפטירים את הפטרת 'קומי אורי' (ישעיהו פרק ס' מפסוק א' עד סוף הפרק פסוק כ"ב), שהיא ההפטרה השישית מסדרת הפרשיות של 'שבועה נדחמתא'.

בהפטרה הזאת מתאר ישעיהו הנביא את האור הגדול שיזרח בעת הגאולה בהתגלות כבוד ה'. בני ישראל לא יהיו צריכים לאור השמש והירח, כי ה' יהיה להם לאור עולם.

כל בני ישראל יתקבצו ויבאו מקרוב ומרחוק, ויעופו מרחוק לירושלים כינוים השבים אל ארבותיהם. כל אומות העולם

עומקה של תורה עומק ועיון בדברי רש"י בפרשת השבוע

'עשוק' או 'עשוק'

ערעור יביא למלך

ביתר ביאור, כתב ב'דברי דוד': שהיה קשה לרש"י על כפל לשון הכתוב, שלכאורה היה די לכתוב רק 'גזול', ולמה כתוב גם 'עשוק', והרי בכלל גזול היינו עשוק, וכאן לא שייך לומר שהכוונה על שטר שכיר, כי אין זה ענין הכתוב. לפיכך פירש רש"י שהכוונה שיערערו על מעשיך, ועל ידי הערעור יביאו אותך למשפט ותפסיד במשפט שלא כדיו, כך ש'עשוק וגזול' – אחד הם: הערעור יביא לגול.

עשוק תמיד

עוד מוסיף הדברי דוד: יש לדקדק, למה אמר הכתוב 'עשוק', דהיינו גוף האדם הנעשק, ולא אמר יעשוק אותך. לכן כתב רש"י 'בכל מעשיך', דהיינו שלא יהיה זה דרך מקרה, אלא שתהיה נעשק תמיד בכל מעשיך, עד שתהפוך להיות מציאות של אדם עשוק.

את הפסוק (כח, כט) וְהָיְתָה אִךְ עֲשׂוֹק וְגִזּוּל כָּל הַיָּמִים, מפרש רש"י: 'בכל מעשיך יהיה ערעור'. כלומר: שרש"י דרש את הכתוב 'עשוק' כאילו כתוב עֲשׂוֹק בשי"ן שמאלית, שהוא עשוק, עשק וערעור, על דרך הכתוב (בראשית כו, כ) וַיִּקְרָא שֵׁם הַבָּאָר עֲשׂוֹק כִּי הִתְעַשְׂקוּ עִמּוֹ. והכוונה כאן, שבכל מה שתעשה ותרכוש, יבואו אנשים לערער ולטעון שזה שייך להם.

מדוע אכן פירש רש"י כן, ולא פירש כפשוטו - וְהָיְתָה אִךְ עֲשׂוֹק וְגִזּוּל, מלשון גזל ועושק, כמו הכתוב (דברים כד, יד) לֹא תִעֲשֶׂק שְׂכִיר עֲנִי וְאֶבְיוֹן?

ענין הפסוק

ב'קיצור-מזרחי' כתב, משום שלא תעשוק' פירושו לעכב את שכר הפועל, וזה אינו שייך כאן בפסוק זה, שאין הפסוק מדבר בשכר שכיר. ואין לפרש בסתם גזילה, כי על כך כבר נאמר 'וגזול', לכן פירש רש"י מלשון עסק וערעור.

תורת שעשועי

פרפראות וחיידים על פרשת השבוע ופירוש רש"י הק'

מדור תורת שעשועי מופיע במערכת מדי שני - ניתן להשיב על החידות עד יום ראשון בשעה 24:00 ב"דברים פוס" או בקו קול התורה שלוחה 7

היות ומתכבלות המוות תשובות במערכת, מחמת קוצר הירעה, אנו עורכים ומפרסמים את תמציתם בלבד

יוסיף דעת

ברכות מדאורייתא

על הכתוב בפרשתנו (דברים כו, יג) לא עֲבַרְתִּי מִצְוֹתַי וְלֹא שִׁכַּחְתִּי, כותב רש"י: "ולא שכחתי - מלבדך על הפרשת מעשרות". ותמוה, שהרי מפורש בגמרא (ברכות טו, א) שחיוב ברכות המצוות היא רק מדרבנן, ואין כתב רש"י שכוונת הכתוב בתורה- שבכתב "לא שכחתי" היינו לברך על מצות הפרשת מעשרות, בעוד שכל חיוב הברכה הוא רק מדרבנן!

פתרונות

פרשת שופטים

יוסיף דעת - גבוה או נמוך

על הכתוב בפרשת שופטים (דברים יז, ח) וְקָמְתָּ וְעִלִּיתָ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה', כותב רש"י: "למלמד שבית המקדש גבוה מכל המקומות". ועלתה השאלה: הרי ידועים דברי חז"ל (סוטה ה, א) שהניח הקב"ה כל הרים וגבעות והשרה שכינתו על הר סיני שהוא נמוך שבהרים, הרי שניתנת התורה היתה דווקא על הר נמוך ולא גבוה, ומדוע הקמת המקדש היתה דווקא על המקום הגבוה ביותר מכל המקומות?

אלפי לומדי 'תורה שבכתב' עיניו בשאלה ופספסו בה בחכמה, ושיגורו למערכת את תשובותיהם, להלן תמצית חלק מהתשובות:

א. בהר סיני היתה קבלת התורה מצד ישראל, והאדם המקבל את התורה צריך לנהוג בענוה, אבל בית המקדש הוא מקום כבוד ה' והשראת השכינה, וה' מלך גאות לבש.

ב. נתינת התורה בהר סיני היה כולו בהתעוררות מלמעלה, בלי מעשה ידי אדם, וכלפי הקב"ה בעצמו שייך כביכול שיחבר במידת ענוהו, אבל בית המקדש שנבנה בידי אדם בהכרח לבנותו במקום גבוה, כי בני אדם מצידים חייבים לכבד את ה' בתכלית הכבוד.

ג. ידוע מה שהקשו המפרשים אם רצה הקב"ה ללמד מידת ענוה מדוע נתן את התורה בהר סיני, על גבי הר, ולמה לא בעמק או בבור עמוק, אלא ללמד שגם בענוה אין ראוי לנהוג בענוה קיצונית להיות לגמרי שפל בעיני עצמו, אלא צריך גם מידת יגובה לבו בדרכי ה', וזה היה גם בביהמ"ק שמצד אחד היה הר גבוה, אבל לא היה הגבוה ביותר שהרי עין עיטת היה גבוה יותר ממנו.

ד. כבר ידוע שמה שאמרו שארץ ישראל גבוה מכל הארצות אין הכוונה כפשוטו, כי יש בעולם מקומות גבוהים יותר, אלא הכוונה על החשיבות הרוחנית, וכן לגבי ביהמ"ק גבוה הכוונה כמובן הפנימי שדבריו.

ה. סיני היתה מקום קבלת התורה, וכשהתורה ניתנת לאדם, חייב הוא לדעת - אני איני כדאי ורק חסד ה' עלי שוכנה אני לקבל תורתו. אבל ביהמ"ק היה מקום העבודה, וכשאדם עובד לה', חייב הוא שתהיה העבודה בצורה המרוממת ביותר והנעלה ביותר. כי 'כל חלב לה'!

ו. ובסגנון אחר: בנתינת התורה רצה הקב"ה לתת מתנה לעם ישראל שזו התורה. ויש חשש שיגיעו לאוואו מהמתנה, לכן נתן דווקא בהר סיני כדי שישמרו על הענוה ויחזקו וזכו לקבלת התורה. לעומת זאת בית המקדש זה מקום לקבל את תשובת החוטא. שידוע שמצבו ידוע. לכן אדרבה שם צריך לעלות כדי שירגיש

ברוך

חידוד בפרשה

היכן אנו מוצאים בפרשת השבוע בחומש ו/או ברש"י?

א. אבן שלא הניפו עליה ברזל. | ב. ברזל שהונח על צוואר אדם.

ג. אדמה שנהפכה להיות כמו ברזל. | ד. שמים שנהפכו להיות כמו ברזל.

כמונה בקופסא

השקפה לטובה

בפרשת השבוע נאמר (דברים כו, טז) הִשְׁקִיפָה מִמַּעַן קִדְשְׁךָ מִן הַשָּׁמַיִם וּבִרְךָ אֶת עַמְּךָ אֶת יִשְׂרָאֵל. באחת הפרשיות בחומש חומשי תורה כותב רש"י, שכל השקפה שבמקרא היא לרעה, חוץ מהשקפה ממעון קדשך, שגדול כח מתנות עניים שהופך מדת רגזו לרחמים. היכן הם דברי רש"י אלו?

שע"י התשובה והקרבן עולים ויוצאים מהתחתית.

ז. בבית המקדש היה ענין כדי שישראל יקבלו שכר על ה'עליה' לרגל, דלפום צערא אגרא, משא"כ בהר סיני שלא היו עולים להר.

ח. בסני היתה ירידתו יתברך בדרך ערא, ולפי שעה היתה, משא"כ בביהמ"ק שהוא דרך קביעות שהוא בית עולמים, ואין דומה המלך בהיותו בבית מלכותו כמלך ההולך בדרך ערא, וכמו דאיתא בזה"ק על פסוק "גדול ה' ומהולל מאד" אימתי אקרי גדול "עציר אלקינו הר קדש", ורק במקום ערא נוהג מידת ענוה.

וכן בתחומא פר' וירא עה"פ וירא את המקום מרוחק, מבואר שמקום המקדש היה בתחילה עמוק, וכיון שאמר הקב"ה להשרות שכינתו עליו נעשה המקום גבוה, כי אין כבודו של מלך לשכון בעמק, הרי מבואר שמקום השראת השכינה קביעות צריך להיות גבוה.

חידוד בפרשה - ימי הרחמים והרגל

שאלות:

היכן אנו מוצאים בפרשת השבוע, בחומש ו/או ברש"י?

א. פעולה שלפעמים יש להמתין בעשייתה עד חודש תשרי. | ב. תקיעה בשופר. | ג. בקשת כפרה וסליחה. | ד. גוי החוזר תשובה.

תשובות:

א. רש"י דברים יז, יג: "זכר העם ישמעו - מכאן שמטמיתו לו עד הרגל וממיתו אותו ברגל".

ב. רש"י דברים כ, ג: ארבעה דברים שמלכי האומות עושים... וצווחין בקולם ותוקעין בשופרות.

ג. דברים כא, ח: כפר לעמך יִשְׂרָאֵל.

ד. רש"י דברים כ, יח: "למען אשר לא ילמדו - הא אם עשו תשובה ומתגיירים, אתה רשאי לקבלם".

כמונה בקופסא - למה לשרוף עצים

שאלה: בפרשת השבוע נאמר (דברים יז, י) על פי שנים עדים או שלשה עדים יומת המת, באחת הפרשיות בחומש חומשי תורה מביא רש"י את דרשת רבי עקיבא על פסוק זה: "למה פרט לך הכתוב שלשה, להביא שליש להחמיר עליו ולעשות דינו כיוצא באלו, אם כך עשה הכתוב לנטפל לעוברי עבירה כעוברי עבירה, על אחת כמה וכמה שישלם שכר טוב לנטפל לעושי מצוה כעושי מצוה" - היכן הם דברי רש"י אלו?

תשובה: פרשת ויקרא רש"י פרק ה' פסוק יז: 'רבי עקיבא אומר הרי הוא אומר על פי שנים עדים או שלשה עדים וגו', אם מתקיימת העדות בשנים, למה פרט לך הכתוב שלשה וכו'.

פרי עטם של לומדי תורה שבכתב מרחבי תבל

אהבת תורה

משיח צריך לבוא

לכבוד המערכת הנפלאה תורה שבכתב שלום רב! הנני לציין בזה אשר מצאתי כעת מדברות קדשו של מורינא ראש הישיבה הגר"מ צדקה שליט"א במעלת והחיוב העצום בלימוד והעמקה בתורה שבכתב ופירוש" הקדוש. ואלו דבריו (פנינים יקרים עמ"י צז):

"אם אנחנו רואים שב"ה משקיעים בשיבות הקדושות כל כך בלימוד מפרשי הראשונים בתורה שבעל-פה, מכל שכן שצריכים להשקיע ללמוד גם את מפרשי הראשונים בתורה שבכתב, כל שבוע בפרשת השבוע, ובפרט פירוש רש"י וכמ"ש מן השו"ע סי' רפ"ה. יש החושבים שמבינים את רש"י, אבל כמה פירושים יש על רש"י הקדוש, עמקי עומקים, יש הרבה מה ללמוד, להעמיק ולהבין".

לאחרונה זכיתי להיכנס למעון קדשו של ראש הישיבה שליט"א, ושחתי בפניו אודות החיזוק שהיה מדבריו שהתפרסמו אשתקד בביתאונכם המיוחד, ושבו הודעתני כי ב"ה כיום לומדים במסגרת המיזם כשבעים אלף יהודים! וכשמעו זאת אמר: "נו, אם כן,

משיח כבר צריך לבוא אחר פעולות חשובות כל כך!". כן יהי רצון בעגלא ובזמן קריב.

בברכה רבה, יחזקאל מועלם

לראשונה בחיי

כבוד המערכת הע"י, אני רוצה להוציא ולבטא את רגשי ליבי, כי בזכותכם אני גומר היום (יום חמישי פרשת בהעלותך תשפ"ה) את כל חומשי תורה חומש עם פירוש רש"י הקדוש, לראשונה בחיי!!! בזכות המבצחים שאתם עושים יום-יום, התחלתי לפני שנה ללמוד כל יום את ההספק היומי, חק ולא יעבורו!!! ואין לי מילים לתאר את רגשי ליבי כאשר היום הוא פעם הראשונה בחיים שלי שאני מסיים את כל חומשי חומשי תורה עם פירוש רש"י, (בזכותכם במשך כל השנה החולפת גם לא עבר עלי יום אחד שלא למדתי תורה) דעו כי שזכרם גדולה מאוד!!! והולואו שעוד ועוד יצטרפו למעגל הענק של לומדי תורה שבכתב.

אחד מני רבבות אלפי ישראל

קו 'קול התורה' 02-500-2018 | לחיוג מארה"ב: 351-9881-1518 | לחיוג מאנגליה: 0131-0613-4433

הצטרפו ללגיטו של מלך

לומדי ונבחני תורה שבכתב

לרישום והצטרפות | מערכת מבחנים יומיים ושבועיים | מדור 'תורת שעשועי' | הגרלות ענק ומתן שכרה בצד

מערכת השיעורים

עברית | לשה"ק | אידיש

סיכום יומי קצר | שיעור יומי מורחב | שיעור שבועי מתומצת | שיעורי מבוא ושיעורים שונים | שמעו ותחי נפשכם

לקבלת היליון השבועי בדוא"ר: 7: gts025002018@gmail.com | לקבלת הניוזלטר היומי: ts025002018@gmail.com

ידיעת התורה

בחינה עצמית בפר' השבוע עם פירש"י

א. 'ישלח ה' בך את המארה את המהומה'. מהי 'מהומה'?

א. קול מבהיל את האדם. | ב. נערים דוחפים את הוקנים. | ג. איבוד המלכות, כאשר איש את רעהו חיים בלעו.

ב. 'והתמפרתם שם וגו' ולשפחות ואין קנה'. מדוע אין קונה?

א. כי יגזרו להרוג אותם. | ב. כי יעבדו בישראל בחינם בלי לקנות אותם. | ג. כי יהיו בזויים בעיני האומות שלא יקנו אותם.

ג. מה פירוש הקללה של 'ירקון'?

א. חולה אשר פניו מוריקות. | ב. תבואה יבשה שנהפכת לירוק. | ג. מים בבהרות המתעפשים ומעלים ירוקת.

ד. מה הפירוש: 'ולא נתן ה' לכם לב לדעת'?

א. להבין את דברי התורה אחר ארבעים שנה. | ב. להכיר את חסדי הקב"ה ולהידיבק בו. | ג. לב להשיג רוח הקודש.

ה. 'והתמפרתם שם וגו' ולשפחות ואין קנה'. מדוע אין קונה? | ב. כי יעבדו בישראל בחינם בלי לקנות אותם. | ג. כי יהיו בזויים בעיני האומות שלא יקנו אותם.

בזכות התורה

שמות הזוכים בהגרלות

פרשת ראה

זוכים במבחן יומי - תורה כארד 200 נח

ניק וחכים אהרן פסטיבלי - ירושלים, אביעזרי יניק וחכים אביגדור גולברג - בני ברק, קרלין טטולין הרב יוסף חיים קרישנינסקי - אופקים, תפארת תורה הרב משה עזרי - מודיעין עילית, וריתא דאורייתא הבח"ח יעקב ישראל ולנשטיין - מודיעין עילית, מעיני חכמה הרב משה קווינסקי - מודיעין עילית, נחלת משה יניק וחכים אלחנן אברםא אטיאס - ירושלים הרב גבריאל שוב - ירושלים, מיר

הבח"ח יוסף שמעון רפאלוב - בני ברק, קהילות יעקב

הבח"ח משה פינחס אהרנפלד - אשדוד, בית אהרן

הבח"ח יהודה פנחס - ביתר עילית, תפורת

הבח"ח חיים שפיאצקי - ביתר עילית, פוניב' ניין וחכים שלמה רובין - מודיעין עילית, דרכי אבותינו

הרב מרדכי אליהו אגל - ביתר עילית, באבוב

הבח"ח חיים צבי איינבא - ביתר עילית, נדבורנה

הרב שלמה ירוש - ירושלים

ה"ח נויבירט - בני ברק

הרב יוסף חיים ביטנס - מודיעין עילית, ברסלב

הרב שמואל וילבנין - מודיעין עילית, משנת אברהם

הרב נתן קליין - בני ברק, ויוניץ מונסי

הרב אברהם קונגן - נתניה

הרב יהושע רינד - ביתר עילית, אמשינוב

הרב יהודה בטאט - ביתר עילית

הרב שלמה זיביל - בית שמש

הרב חיים סאפרין - ירושלים

הרב ישכר דוב סירוטה - בית שמש

הבח"ח חגיית בקר - אלעד, אלכסנדר

יניק וחכים יוסף טפס - בית שמש, מנוחה וקדושה

זוכים במבחן שבועי - תורה כארד 500 נח

הבח"ח יונתן טולדנו - בני ברק, תפארת יעקב

הבח"ח יוסף חיים שוילביץ - ירושלים, קול תורה

יניק וחכים אברהם אוטטרוב - פתח תקווה, פרי מגדים

הבח"ח שלמה פקלן - ירושלים, קול תורה

יניק וחכים אברהם אוטטרוב - פתח תקווה, פרי מגדים

הבח"ח משה מילנסקי - אופקים, זכרון אליהו

הבח"ח מנחם ישראל רוטנברג - ביתר עילית, מוריש

הרב ירושע מאיר שעפטל - חיפה

הבח"ח ישראל מאיר וולן - בני ברק, פוניב'

הבח"ח חיים עזרי - ירושלים, תפורת

הרב אשר פיש - ירושלים, קהילות יעקב

הבח"ח יוסף הילדסהיימר - ירושלים, גרודנא באר יעקב

הרב ישראל צבי אבסל - ביתר עילית, ערלי

הרב שמעיה לוריא - מודיעין עילית, לב אחד

הרב צבי איינבא - מודיעין עילית

הרב מנחם מרדכי פורקל - בית שמש, כולל קבר רחל

הבח"ח יוסף הילדסהיימר - ירושלים, גרודנא באר יעקב

הרב ישראל צבי אבסל - ביתר עילית, ערלי

הרב שמעיה לוריא - מודיעין עילית, לב אחד

הרב צבי איינבא - מודיעין עילית

הרב מנחם מרדכי פורקל - בית שמש, כולל קבר רחל

דברים שנתחדשו

תוספת חידושים בחומש דברים על הכתוב בחומשים הקודמים

"כל פרשה שנאמרה ונשנית, לא נשנית אלא בשביל דבר שנתחדש בה" (סוטה ג, א)

מפרשת שמות - לפרשת כי תבוא:

יציאת מצרים

כל תינה של בית רבו ידע שער גלות מצרים ויציאת מצרים או למדים בפרשיות שמות-וארא-בא, אבל בהגדה של פסח או מזכירים דווקא פסוקים מפרשת כי תבוא, בהם או למידים גם כמה חידושים שאינם מופיעים בחומש שמות:

הגדה של פסח

חלק ניכר מסיפור יציאת מצרים בהגדה-של-פסח, מבוסס על פסוקים בפרשתנו, פרשת כי תבוא (דברים כו, ה-ח) ארמי אבד אבי וירד מצרימה ויגר שם במתי מעט ויהי שם לגוי גדול עצום ורב, וירעו אתנו המצרים ויענונו ויתנו עלינו עבדה קשה, ונצחק אל ה' אלקי אבותינו וישמע ה' את קולנו ויבא את עינו ואת עמלנו ואת לחצנו, ויזאנו ה' ממצרים פיד חזקה ויזרע נטויה ובמרא גדל ובאותות ובמפתים. בעל ההגדה, מרחיב ומפרש כל מילה בפסוקים אלו, בתוספת הסברים או הבאת השוואות מפסוקים אחרים, למשל: וירד מצרימה - אנוס על פי הדיבור, ויגר שם - מלמד שלא ירד יעקב אבינו להשתקע שם וכו', במתי מעט - כמה שנאמר בשבעים נפש ירדו אבותינו מצרימה.

ארמי אובד אבי

אחד החידושים המופיעים בפסוקים אלו, מוזכר במילים: ארמי אבד אבי, כפי שרש"י מסביר, ומקורו בהגדה של פסח, שלבן הארמי ביקש לעקור את הכל כשרדף אחרי יעקב. מדובר בחידוש, שכן בחומש בראשית אין לכאורה שום פסוק מפורש שלבן ביקש להרוג את יעקב ואת כל בניו, אלא לכל היותר ביקש לרושש אותו מכספו.

נאמרו הסברים שונים במפרשים בביאור פסוק זה, אך הביאור הפשוט הוא כדברי רש"י כאן שלבן חשב לעשות, וחישב לו המקום כאילו עשה, שאומות העולם חושב להם הקב"ה מחשבה רעה כמעשה, והכוונה למה שכתוב בפרשת ויצא (בראשית לא, כט) שכשרדף לבן אחרי יעקב אמר לו: יש לאל ידי לעשות עמכם רע ואלוקי אביכם אמר אלי לאמר השמר לך מדבר עם יעקב משוב עד רע.

וירעו

אחת הלשונו המבטאת את הגלות במצרים, מוזכרת רק בפרשת כי תבוא: וירעו אתנו המצרים. וכמה מפרשים (העמק דבר ועוד) פירשו שהכוונה שהם עשו אותנו לאנשים רעים. יצויין שפסוק דומה מופיע בפרשת חקת, אך לא בלשון וירעו אותנו, אלא וירעו לנו, כאמור (במדבר כ, טו) ונשב במצרים ימים רבים וירעו לנו מצרים.

צעקה

חידוש נוסף, הוא המוזכר כאן בפסוק: ונצחק אל ה' אלקי אבותינו, מבואר כאן שבני ישראל במצרים צעקו אל ה', ובעל ההגדה מסמך את הפסוק (שמות ב, כג) ויאנחו בני ישראל מן העבדה ויזעקו. אך ידוע מהמפרשים שיש הבדל בין 'זעקה' ל'צעקה', כפי שכתב גם המלבי"ם (תהלים קז, ו) כי צעקה גדולה מזעקה.

במורא גדול

עוד חידוש לשוני המוזכר רק בפרשתנו: שהקב"ה הוציאנו ממצרים באופן של 'במורא גדל', וכפי שמפרש בעל ההגדה - 'זו גילוי שכינה', ובעל ההגדה מסמך לכך פסוק אחר בחומש דברים בפרשת ואתחנן (דברים ד, לד) או הנסה אלקים לבוא לקחת לו גוי מקרב גוי במסת באתות ובמופתים ובמלחמה ובקיד חזקה ובזרוע נטויה ובמוראים גדלים.

דברים המסורים ללב

שימו לב: אלו דוגמאות ספורות, מני רבות, של הוספות וחידושים, ביאורים והסברים, על החומשים הקודמים, אשר יתגלו לעיני כל הלומד חומש דברים בהבנה נכונה | קחו עמכם דברים ושוב!

מסלול 'שינון התורה'

ספר דברים נקרא בפי חז"ל 'משנה תורה', בשל חיותו - בין היתר - אף תורה על רבים מהמצוות והמאורעות שהיו בשאר חומשי התורה

במטרה לעודד את השינון והחזרה של כל חמשה חומשי תורה עורכים אנו במסגרת המסלול החדש מדי שבוע מבחן מסכם של פרשת השבוע בראי הפרשה המקשרת מרחבי שאר חומשי התורה השונים שימו לב: המבחן הינו מבחן מעמיק (לא תשובות אמריקאיות) ומיועד למשוננים ויודעי התורה שבכתב!

השבוע - פרשת כי תבוא ייעד המבחן על הנושאים בדלורן:

ביכורים

א. תחילת פרשת כי תבוא (דברים כו) עוסקת במצוות ביכורים, בכל פרטיה ודקדוקיה.

היכן מוזכר בתורה לראשונה ענין מצות הביכורים.

ובאיזה כינוי נקראים שם הביכורים, ומה פשר אותו כינוי?

מעשר ראשון

ב. במצוות וידוי מעשר המוזכר בפרשתנו, מתוודה האיש ואומר (כו, יג) 'וגם נתתיו ללוי', ורש"י מפרש שהכוונה למעשר ראשון.

היכן נצטוונו בתורה לתת מעשר ראשון ללוי.

ומנלן שמעשר ראשון הוא חולין, ואינו בכלל ביערתי 'הקודש' מן הבית כמעשר שני ונטע רבעי?

עצה רעה

ג. בפרשתנו מוזכר אחד הארורים (כו, יח) ארור משגה עור בדרך, ורש"י מפרש: הסומא בדבר ומשיאו עצה רעה.

היכן נצטוונו בתורה באזהרה מפורשת על כך שלא לתת עצה רעה לסומא בדבר?

היכן עוד פירש רש"י לאו מסוים בתורה על איסור זה?

מתן שכרה בצידה: משנני התורה בידעה ברורה וזכים לרמוש קנין נצחי לחיי תורה ובנוסף, יתקיימו בכל שבע הערלות על פרסי יוקרה

מלאה הארץ דעה את ר'...

לקראת התחלת התורה מבראשית הבעל"ט שמחים אנו לבשר טוב ולחודיע על הקמת האגף החדש במפעלינו 'שיעורי תורה שבכתב' לרחבת נבילות התורה שבכתב וריבוי למידה

מפעילות האגף בס"ד:

ייעוץ, הכוונה וחומרי לימוד למגיד השיעורים

סיוע בהקמת שיעורים חדשים בחומש ורש"י בכל רחבי הארץ

פרסום שיעורים קיימים בחומש ורש"י בכל רחבי הארץ

הגרלות ופרסים ייחודיים ללומדי השיעורים ולמזכיר הרבים מגידי השיעורים שליט"א

חומרי פרסום ותעמולה לזיוי הרבים בסביבת השיעור הנמסר

עזרים לשיעורים חומשים מבוארים, כיבוד קל ופריטי עזר ללומדי השיעורים

למי זה מתאים?

אתם מוסרים שיעור שבועי / יומי בחומש ורש"י ורוצים להרחיב גבולות • קבוצה קטנה או גדולה שמעוניינת בייסוד שיעור / במינוי מגיד שיעור? • שיעור קיים בגמרא / הלכה וכדו' שרוצים להוסיף לימוד יומי בחורש"י לפני או אחרי השיעור הקבוע • מחפשים מידע על שיעור קיים באזור מגורכם, או לסייע בהקמת שיעור חדש?

02.500.20.18
TS025002018@GMAIL.COM

פנו אלינו בטלפון בשעות המענה האנושי, או בהשגרת הודעה באיזור האיש. וסייעו לנו להרחיב את גבולות התורה ולהרבות את למידה לתפארת ולשם

מרחיבים את הפצת התורה שבכתב

**התקבלה תרומה
להקמת
13 נקודות
הפצה חדשות
בבתי כנסת**

לזכות ולהצלחת התורם שיחי' שיזכה
לכתיבה וחתימה טובה בספשצ"ג
ולראות ברכה בעמלו

**התקבלה תרומה
להקמת
30 נקודות
הפצה חדשות
בישיבות גדולות ברחבי הארץ**

לזכר וטובת נשמת כ"ק הגה"צ
רבי אלטר חיים דוד בן רבי
ישראל זכריה זצוק"ל שטון

**התקבלה תרומה
להקמת
6 נקודות
הפצה חדשות
בעיר ביתר עלית**

לרפואת הרב יהושע נחמן בן ראכיל שיחי'
לרפואה שלמה ברמ"ח אבריו ושס"ה גידיו בתושח"י

**התקבלה תרומה
להקמת
5 נקודות
הפצה חדשות
בבתי כנסת בירושלים**

לעילוי נשמת הרה"ח ר' דב
בן הרה"ח ר' משה אביגדור ז"ל קעניג

להרשמה לפתיחת מוקד ההפצה בישיבה / בית כנסת שלכם

פנו בשעות המענה האנושי לקו 'קול התורה' 02-500-2018 או בדוא"ל ts025002018@gmail.com
כל הקודם זוכה!

ניתן להקדיש בכל עת הקמת מוקדי הפצה

בבית הכנסת שלכם או לבתי כנסת ברחבי הארץ הממתינים
לקבלת הגיליון השבועי לזיכוי רבבות אלפי מבקשי תורת ה'

אל תפספס את היסוד - הצטרף ללימוד יומי מתוק וקבוע בחומש ורש"י:

02.500.20.18
TS025002018@GMAIL.COM

גיליון שבועי עשיר בתוכן | ניוזלטר יומי מרתק | מערכת מבחנים יומיים ושבועיים | מערכת
שיעורים במגוון שפות וסגנונות | מדור 'תורתך שעשועי' | הגרלות ענק ומתן שכרה בצדה

